

ידלין וגורן שבויים בקונספציה (1)

מאת יצחק בריק, הארץ, 7.11.20

האלופים (במיל") עמוס ידלין ורן גורן שבויים בקונספציה שנובעת מהתעלמות מהמציאות ומקיבעון מחשבתי מסוכן בהרבה מזה שהיה ערב מלחמת יום הכיפורים. רבים הם האי־דיוקים וההטיות במאמרים שפירסמו בעמודים אלה (23.10 ו-1.11).

להלן אתייחס לדברי עמוס ידלין:

1. ידלין אמר בראיון שנתן לניסים משעל ב-18.1.2019 (ברדיו 103FM), כי בסיסי חיל האוויר יהיו מטרה ראשונה לתקיפות האויב, ושמערכות ההגנה לא יוכלו להפיל את כל הרקטות והטילים שיכוונו אליהם, זאת בניגוד למה שאפשר היה להבין ממאמרי התגובה שלו ושל גורן למאמרי ("הארץ", 16.10). מצב זה יגרום לפגיעה משמעותית בקצב ההמראות והתקיפות של מטוסי חיל האוויר על מטרות אויב.

2. באחד מסבבי העימותים במאי 2019 עם חמאס ירו אנשיו 690 רקטות ביומיים. אף שחיל האוויר פעל בעזה ללא הפרעה, הוא לא הצליח להפסיק את האש. הפצצות החודרות לא יכולות להשמיד את עיר המנהרות התת־קרקעיות שבנה חמאס מתחת לעזה, כפי שטען ידלין. רוב המנהרות חפורות מתחת למרכזי אוכלוסייה, ואם חיל האוויר ינסה להשמיד אותן בפצצות חודרות (שמספרן מועט), ייהרגו אלפי תושבים והבעיה לא תיפתר, משום שרשת המנהרות פרוסה על פני מרחב עצום.

3. בסקירה של מכון המחקר הבריטי BICOM, שנכתבה בשיתוף עם עוזי רובין, לשעבר ראש "מינהלת חומה" של משרד הביטחון, אשר במסגרתה פותחה מערכת החץ, הם מעריכים שלחיזבאללה יש 14 אלף רקטות וטילים כבדים עם ראשי חץ הנושאים 600 ק"ג חנ"מ (חומר נפץ מרסק), רובם מדגם "זלזאל 2", ובין 20 ל-200 טילי "פאתח", 110 מהם הם מדויקים – פער עצום מסיפורי ידלין. מייקל אורן הסביר במאמרו מ-10.1.2019 ("ישראל היום"), שחיזבאללה מסתיר רקטות בבתי תושבים בכפרים, ויהיה קשה פוליטית להשמידם. זה מוכר היטב גם למודיעין הישראלי. ובכל מקרה, אין לבסס את ביטחונה של ישראל על ההנחה שמספר הטילים הללו לא יגדל.

הרקטות הכבדות וארוכות הטווח של חיזבאללה יכולות להגיע למרכז הארץ, כולל לתל אביב רבתי. הרקטות אינן מדויקות, אך מרביתן יפגעו באזור המיושב, ויגרמו לאבידות כבדות מאוד ולפגיעה קשה בתשתיות.

מיזם דיוק הטילים, שלא הצלחנו לסכלו, הופך בהשקעה מזערית את הרקטה ה"טיפשה" לטיל מדויק, שיכול לפגוע בוודאות בבניין חשוב ומוגדר ולהחריב אותו על יושביו. טיל כזה הוא מכפיל כוח ושקול לעשר רקטות לא מדויקות. בנוסף, לחיזבאללה יש כ-2,000 טילים כבדים ארוכי טווח שמגיעים גם לדרום הארץ, חלקם כבר מדויקים. הטילים מבוזרים ומוסתרים, ואין יכולת לפגוע במרביתם בטרם ישוגרו.

ולהלן תגובתי על דברי גורן:

1. את רוב סוללות הטק"א (טילי קרקע־אוויר) של המצרים, שעשו שמות בחיל האוויר שלנו בימים הראשונים של מלחמת יום כיפור, השמידו כוחות היבשה לאחר שצלחו את התעלה. לא

חיל האוויר השמידן, כפי שטען גורן.

בהרצאה שנתן ב-15.9 תא"ל (במיל") יפתח ספקטור, ששימש בין היתר ראש מחלקת המבצעים בחיל האוויר ומפקד בסיס תל נוף, הוא אמר – בניגוד לדברי גורן – ש"סיוע חיל האוויר לכוחות היבשה במלחמת יום הכיפורים היה אפסי, לא היה שום אימון והכנה לפני המלחמה לשיתוף פעולה בין חיל האוויר לצבא היבשה. גם אם חיל האוויר לא היה מפעיל שום מטוס במלחמת יום הכיפורים היתה התוצאה בקרב היבשה אותה התוצאה. שיתוף הפעולה בין חיל האוויר לחילות היבשה במלחמות ישראל נהפך לאות מתה, זה פשוט לא עבד. זה לא פעל גם בלבנון. העדר הסיוע של חיל האוויר לכוחות היבשה – שהוא משימתו השלישית של החיל – איפשר לפגוע לאויב לפגוע באופן חמור בכוחות היבשה שלנו".

2. לדברי גורן, במלחמת לבנון השנייה הפסקת שיגור הרקטות קצרות הטווח על יישובי הצפון לא היתה כלל משימתו של חיל האוויר. דברים אלה הם בריחה מאחריות, ומגלמים בדיוק את מה שאמר ספקטור על חולשת הסיוע של חיל האוויר ליבשה במלחמות ישראל. הרקטות ששוגרו גרמו לחצי מיליון תושבים לנטוש את בתיהם. האם יעלה על הדעת שחיל האוויר לא יפעל לסיוע לחילות היבשה, בעיקר במצבים שבהם כוחות היבשה מתקשים למלא את משימתם?

3. לדברי גורן, ממשלת ישראל לא תשגר כוחות קרקע חדשות לבקרים כדי לעצור את הרקטות מעזה, כי יש רגישות גדולה מאוד לאבידות, ולשם כך יש לנו את חיל האוויר. אבל בניגוד לעמדתו, כוחות היבשה צריכים להיות מאומנים לפעולות כירורגיות בנקודות קריטיות לאויב, שיפעילו לחץ על מנהיגי הטרור. בשל התפישה שיש למנוע אבידות בכל מחיר הפסיק צה"ל להפעיל את כוחות היבשה בסבבים מול עזה באופן מוחלט; התנהלות זו מנוונת את צבא היבשה.

לחיל האוויר אין שום יכולת לעצור לבדו את שיגור הטילים, רק שילוב נכון ושיתוף פעולה בין צבא היבשה לחיל האוויר יש בו כדי להשיג את התוצאה הרצויה. היות שקיים חוסר איזון מוחלט בחלוקת התקציבים והאיזונים בין חיל האוויר לצבא היבשה, נוצר מצב שצבא היבשה נשחק עד דק, ומותיר את המערכה לחיל האוויר בלבד, אף שזה אינו מסוגל להביא את התוצאות הנדרשות.

4. לדברי גורן, הפעילות האווירית, החשאית והגלויה, הגבילה במידה רבה את התבססות האיראנים בסוריה, עד שהמשטר האיראני שקל להסיג את כוחותיו הביתה; אלמלא פעולות חיל האוויר, היו כוחות משמרות המהפכה יושבים היום על גדר הגבול ברמת הגולן, קבע. אלא שהמשטר האיראני מעולם לא שקל להסיג את כוחותיו הביתה, והוא ממשיך להתבסס בסוריה למרות הפצצות חיל האוויר. מיליציות שיעיות, אוהדות האיראנים, פרוסות בקרבת הגבול ברמת הגולן.

5. גורן וידלין הביעו התנגדות נחרצת להקמת חיל טילי קרקע־קרקע (טק"ק). תפקיד טילי קרקע־קרקע הוא לפעול במקומות שבהם חיל האוויר לא יכול לבצע את משימותיו בכלל, או אינו יכול לעמוד בלוחות זמנים סבירים בשל פגיעה של טק"ק האויב במסלולי ההמראה, במטוסים ובדת"קים (דירים תת־קרקעיים, שבהם מטוסי קרב מוגנים מהפצצות). ירי טק"ק מהיר בהרבה ומסוכן פחות מהפעלת מטוסי קרב.

6. מערך ההגנה האווירית שעליו מדבר גורן כולל את המרכיבים הבאים: טילי "חץ" (כל טיל עולה שלושה מיליון דולר), טילי "שרביט קסמים" (כל טיל עולה כמיליון דולר) ורקטות "כיפת ברזל" (עלות כל רקטה קרוב ל-100 אלף דולר). אין לישראל יכולת כלכלית להחזיק מלאים

מספיקים ללחימה ממושכת. לשון אחר, מערך ההגנה האווירית שלנו יפסיק לתפקד בתוך זמן קצר, ויותר את העורף הישראלי חשוף להתקפות טילי האויב ללא כל מענה; כידוע, לחיל האוויר אין פתרונות.

7. לטענת גורן, על כוחות היבשה להתאים עצמם לשדה הקרב העתידי, לדאוג לכשירות גבוהה, כדי שייצרו איום מרתיע "עם כיסוי", וכאשר יופעלו, יעשו היטב את עבודתם. לשם כך יש להקצות את המשאבים הדרושים לכוחות היבשה באופן שקול ומבוקר.

זו בדיוק הבעיה שעליה אני מדבר. כיום ניתנת עדיפות מוחלטת להקצאת המשאבים לחיל האוויר, ללא איוון נכון בין החילות האחרים. הקצאה זו גוררת חוסר במשאבים לקידום צבא היבשה על פי התוכנית הרב-שנתית של הרמטכ"ל אביב כוכבי, "תנופה".

8. אי-אפשר לנצח במלחמות בלי להפעיל כוח יבשתי ובלי אבידות. והרצון להימנע מאבידות בכל מחיר, שעליו מצביע גורן, מביא את צה"ל ואת הממשלה להימנע מהפעלת צבא היבשה. אי-הפעלת צבא היבשה מסבה נזק חמור למוטיבציה של הלוחמים והמפקדים, ופוגעת ברוח הלחימה. הלוחמים חשים שלא סומכים עליהם. מצב זה מבריא את הטובים מצבא הקבע. לו הפיקוד הבכיר של צה"ל היה מתנהג כך במלחמות ישראל הקודמות, לא היינו חיים פה היום. החשש מאבידות, הרפיסות, חוסר היוזמה והחשש להפעיל את כוחות היבשה, יביאו את צה"ל ואת אזרחי ישראל במלחמה הבאה לאבידות כבדות יותר.

לסיכום: אי אפשר להמשיך ולבסס את הביטחון של ישראל בלעדית על היכולת של חיל האוויר. יש להקים במקביל חיל טילים, לשפר את יכולת צבא היבשה, ולשפר משמעותית את יכולת ההגנה על העורף.

ישראל חייבת לשלב מערכות לייזר להגנת העורף, ולהחיות מיידית את מערכת הלייזר "סקייגארד", שמערכת ההדגמה שלה, ה"נאוטילוס", פותחה לפני יותר משני עשורים ביוזמת ישראל ובשיתוף עם ארה"ב. מערכת ההדגמה עברה סדרת ניסויים מוצלחת (100% יירוט בסדרה של 48 יירוטים). ה"סקייגארד" היתה מוכנה לייצור לפני יותר מעשור, אולם ישראל התעלמה ממערכת זו, ומן המציאות שהשתנתה לנגד עינינו.

אלוף (במיל') בריק פיקד על המכללות הצבאיות ועל הגיס הדרומי, וכיהן עשור כנציב קבילות החיילים

(1) <https://www.haaretz.co.il/amp/opinions/.premium-1.9291072>